

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Autor: *PhDr. Václav Bělík, PhD.*

Téma: „*Problematika prevence rizikového chování u žáků základních a středních škol a možnosti její profesionalizace v českém prostředí*“

1. Zhodnotenie významu a originality riešenej problematiky

Aktuálna situácia v základných školách dokazuje, že nárast problémového resp. rizikového správania žiakov je každodennou realitou, o čom svedčia mnohé výskumy realizované v školách (u žiakov i u učiteľov). Presúvanie zodpovednosti za prevenciu v škole na školských metodikov prevencie v ČR, resp. koordinátorov prevencie v SR, ktorí sú preťažení výučbou svojich predmetov a nie často sú finančne motivovaní, je neefektívne. Rovnako problematická je ich odborná pripravenosť, či už v rámci vysokoškolského štúdia alebo ich ďalšieho vzdelávania v oblasti prevencie, s čím súvisí aj úroveň profesionalizácie prevencie.

Rada by som tiež zdôraznila, že téma, ktorou sa autor zaoberá v predloženej práci je vyústením jeho viacročnej odbornej práce.

2. Formálne zhodnotenie práce

Habilitačná práca má teoreticko – empirický charakter a veľmi dobrú formálnu úroveň. Pozostáva zo 193 strán textu vrátane zoznamu použitej literatúry a zoznamu tabuliek a grafov, jej súčasťou je aj rozsiahla a funkčná príloha. Pri hodnotení štruktúry práce konštatujem adekvátnu prehľadnosť a logickú nadväznosť jednotlivých kapitol a podkapitol. Habilitant prácu spracoval prostredníctvom vysokého počtu odborných prameňov (knižných, časopiseckých, legislatívnych a internetových). Okrem českých a slovenských prameňov je v zozname použitej literatúry množstvo prameňov v anglickom jazyku, čo hodnotím pozitívne. Citovanie použitých zdrojov je nenásilné a zodpovedá druhu posudzovanej práce.

3. Úroveň rozpracovania teoretickej časti práce

Teoretická analýza problematiky je obsiahnutá v kapitolách č. 1 až 5, úroveň jej spracovania svedčí o dobrom zvládnutí teórie danej problematiky. Prvá kapitola venuje pozornosť teoretickému rozpracovaniu súčasného stavu a terminologickým aspektom riešenej

problematiky. Druhá kapitola približuje vývojové tendencie a súčasný stav výskytu rizikového správania u detí a mládeže v Čechách na základe rôznych výskumov (napr. ESPAD, výskumy Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a i.), ktoré habilitant komparuje so zahraničím. Prevencia rizikového správania u detí a mládeže v podmienkach českého školstva je obsahom tretej kapitoly. Okrem charakteristiky a cieľov prevencie rizikového správania v škole prezentuje aj strategické dokumenty po stránke koncepcnej. Štvrtá kapitola sa zaoberá školským poradenským pracoviskom (hlavnými aktérmi školskej prevencie, úlohami ďalších pedagogických pracovníkov v prevencii a externými subjektmi, ktoré vstupujú do školskej preventívnej práce), ďalej súčasným stavom a možnosťami profesionalizácie prevencie v školskom prostredí z aspektu profesie sociálneho pedagóga. Za podnetnú považujem piatu kapitolu, ktorá pojednáva o edukácii aktérov prevencie v českom prostredí. Konštatujem, že teoretická časť je spracovaná účelne z hľadiska témy a zamerania habilitačnej práce. Nemám k nej žiadne zásadné pripomienky, naopak, hodnotím ju pozitívne po stránke odbornej, gramaticko-štylistickej (preklep na s. 32) i formálnej. Konštatujem, že predstavuje dobré východisko pre empirickú časť.

4. Úroveň rozpracovania výskumu

Empirická časť práce tiež spĺňa požadované metodologické kritériá v projekte výskumu, v interpretačnej časti i v záverečných zovšeobecneniach. Oceňujem výber a rôznorodosť výskumnej vzorky: žiaci základných a stredných škôl (pripomínam, že aj na stredných školách sú to žiaci, nie študenti), študenti VŠ, školskí metodici prevencie, výchovní poradcovia a učitelia základných škôl a stredných odborných škôl a gymnázií.

S úrovňou kvantitatívnej i kvalitatívnej analýzy vyjadrujem spokojnosť, autor tu prináša mnohé zaujímavé zistenia. Výsledky výskumu sú vhodne analyzované a interpretované. Záverečné zovšeobecnenia výsledkov výskumu a odporúčania pre prax sú podnetné a využiteľné v praxi, odrážajú výsledky teoretickej analýzy i vlastného empirického výskumu. Autor odporúčania smeruje do oblasti koncepcnej, zmapovania trendov v problematike prevencie rizikového správania, systematizácie prevencie a zlepšenia vysokoškolskej prípravy učiteľov.

Pri spracovaní a vyhodnotení empirických údajov využil štandardné metódy kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy, pozitívne hodnotím funkčné využitie vyššej štatistiky (nie je to iba „štatistika pre štatistiku“, ako to v súčasnosti často vídať). Vzhľadom k téme práce, stanoveným cieľom a úlohám považujem zvolené metódy za adekvátne. PhDr. V. Bělík, PhD. v empirickej časti, tak ako v teoretickej, preukázal svoju odbornú zdatnosť.

5. Otázky pre habilitanta

- Odporúčate, aby školy využívali pri realizovaní prevencie „externé subjekty“. Konkretizujte, ktoré. Ako zabezpečiť, aby sa do škôl nedostali „externé subjekty“, ktoré by realizovali laické a neodborné aktivity?
- Prečo ste do výskumnej vzorky zahrnuli aj výchovných poradcov?
- Ako by ste zhodnotili úroveň prevencie rizikového správania v skúmaných školách? Aké sú najväčšie problémy pri realizovaní prevencie v Českej republike?

6. Záver

PhDr. V. Bělík, PhD. vo svojej habilitačnej práci prezentuje empirické zistenia a poznatky o výskyte rizikového správania žiakov a o realizovaní prevencie v Českej republike. Posudzovanú prácu možno považovať za prínosnú pre rozvoj pedagogiky, osobitne sociálnej pedagogiky, je podnetná aj pre vysokoškolských študentov a každodennú prácu pedagogických i odborných zamestnancov škôl.

Predložená habilitačná práca spĺňa požadované kritériá po stránke rozsahovej, metodologickej, obsahovej, vedeckej i etickej. Po preštudovaní scientometrických kritérií na habilitácie docentov schválených Vedeckou radou UMB 24. 4. 2014 konštatujem, že habilitant spĺňa všetky požadované kritériá.

Na základe komplexného zhodnotenia habilitačnej práce i doterajšej pedagogickej, vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti konštatujem, že habilitant **spĺňa požadované kritériá** na udelenie vedecko-pedagogickej hodnosti „docent“ vo vednom odbore 1.1.4 Pedagogika. Po úspešnom habilitačnom pokračovaní

odporúčam

PhDr. Václava Bělíka, PhD. **vymenovať za docenta.**

V Banskej Bystrici 16. 3. 2018

prof. PhDr. Ingrid Emmerová, PhD.

oponentka habilitačnej práce